

SAĞLIK TURİZMİ SWOT ANALİZİ: ADANA İLİ ÖRNEĞİ HEALTH TOURISM SWOT ANALYSIS: CASE OF ADANA

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet YORULMAZ

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, mtyorulmaz@hotmail.com,
orcid.org/0000-0001-6670-165X

Öğr. Gör. Sait SÖYLER

Tarsus Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sağlık Kurumları İşletmeciliği,
saitsoyler@tarsus.edu.tr, orcid.org/0000-0002-7915-0073

Makale Gönderim- Kabul Tarihi (12.04.2020-25.08.2020)

Özet

Sağlık turizmi son yüzyılda üzerinde önemle durulan ve gittikçe gelişen bir alandır. Sağlık turizmi bir kişinin sağlık hizmeti almak için başka bir ülkeye gitmesi ve burada en az yirmi dört saat geçirmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de sağlık turizmi konusunda, sağlık turizminde ilk on il içerisinde yer alan Adana ilinin SWOT analizi ile değerlendirilmesidir. Öncelikle Adana’nın sağlık göstergeleri ve sağlık alt yapısı incelenmiş, ardından SWOT analizi aşamasına geçilmiştir. Adana ilinin sağlık turizminde güçlü yönlerinin zayıf yönlerinden, fırsatlarının ise tehditlerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kapsamlı sağlık hizmetlerini yüksek teknoloji ile sunan sağlık tesisleriyle güçlü bir noktada bulunan Adana, genel turizm ile sağlık turizminin entegrasyonu noktasında zayıf kalmaktadır. Bununla beraber Adana ili ve çevresinde yirmi milyondan fazla bir popülasyona hitap etmesi, inanç turizmi imkânları ile önemli fırsatlar barındırmaktadır. Öte yandan tanıtım eksikliği, güçlü iller ile rekabet edilmesi, Suriye’deki problemler ve sınır kapılarının kapalı olması gibi unsurlar da tehditler arasındadır. Analiz sonuçlarına göre Adana ilinin sağlık turizmi noktasındaki konumunu ileriye taşıyabilmesi için bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, Sağlık Turizmi, SWOT Analizi, Adana

Abstract

Health tourism is a field that has been emphasized and developing in the last century. Health tourism is defined as a person traveling to another country to receive health services and spending at least twenty-four hours there. The aim of this study is to analyze Adana, which is among the top ten provinces in health tourism in Turkey with SWOT analysis. Firstly, Adana's health indicators and health infrastructure were examined, then SWOT analysis was conducted. It is determined that the strengths of Adana in health tourism are more than weaknesses and opportunities are more than threats. Adana, which is at a strong point with its health facilities offering

217

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 6 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2020 ISSN -2149-6161

comprehensive health services with high technology, remains weak in the integration of general tourism and health tourism. Adana has important opportunities such as offering health services for more than twenty million and faith tourism options. On the other hand, factors such as lack of marketing, competing with strong provinces, problems in Syria and closed border gates are among the threats. According to the results of the analysis, a number of suggestions were made in order for Adana to move its position in the field of health tourism forward.

Keywords: Health, Health Tourism, SWOT Analysis, Adana

GİRİŞ

İnsanlık tarih boyunca daha sağlıklı olmanın yollarını aramış, çeşitli hastalıklara yönelik tedavi yöntemleri geliştirmiş, bulaşıcı hastalıklarla mücadele etmiştir. Bir yandan hastalıkların tedavisi aranırken diğer taraftan daha uzun ömürlü olmanın formülleri araştırılmıştır. Bu anlamda hem resmi tıp eğitimi ve uygulamalarını hem de alternatif tıp ve diğer uygulamaları kullanarak sağlıklı olma ve uzun yaşama arayışı içerisinde olmuşlardır. Sağlık bireysel anlamda bakıldığında insanların mutlu ve huzurlu hissetmesi, yaşam kalitelerinin yüksek olması ve uzun ömürlü olmak gibi faydalar sağlarken, toplumsal açıdan irdelendiğinde çok farklı boyutlara sahip olan bir olgudur. Toplumun sağlık düzeyinin yükselmesi ile beraber sağlıklı bir insan gücü oluşturulması mümkün olmakta, böylece üretimin artırılması, refah yaratılması, iktisadi büyümenin sağlanması gibi ülkeler açısından önem arz eden konularda da gelişmeler görülmektedir (Arslan ve diğ., 2016; Uyanık ve Yüksel, 2017).

Önceleri sağlık hizmetlerinde geleneksel teşhis ve tedavi yöntemleri kullanılmaktayken, sanayi devrimi ve sonrasında yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler ve bilimsel araştırmalar sayesinde bugün artık yüksek teknolojinin kullanıldığı, bilimsel yöntemlere dayalı modern sağlık hizmetleri sunulmaktadır. Bugün, yalnızca hastalıkların tedavisi yönündeki talep, çeşitli hastalıklarda alternatif yöntemlerin uygulanması, yüksek kalitede hizmet sunum süreci, estetik ve rekonstrüktif cerrahi uygulamaları, organ transplantasyonu ve sağlıklı yaşama (wellness) kadar uzanan geniş bir talebe dönüşmüştür. Özellikle yaşlanan nüfus ve artan estetik cerrahi uygulamaları sağlık hizmetleri talebini farklılaştırmıştır (Salsberg ve Grover, 2006; Liu ve Miller, 2008). Öte yandan, sağlık hizmetlerinde yaşanan bu gelişmelere paralel olarak sağlık hizmeti kullanıcılarının bilgiye erişimi, ulaşım ve iletişim imkânları da son derece artmış durumdadır. Küreselleşme olgusunun günümüzde ulaştığı noktada tüketiciler çeşitli mal ve hizmetlere artık sınır ötesi/uluslararası düzeyde erişim sağlayabilmektedirler. Her ne kadar dünya üzerinde temel ihtiyaçları karşılanamayan, temel hijyen ve sağlık hizmetlerine dahi ulaşımı olmayan topluluklar bulunsa da, dünyanın çok büyük bir kısmının uluslararası mal ve hizmetlere erişim sağlayabildiği bilinmektedir. Sağlık hizmetlerinde kullanılan teknolojiler, sektördeki iyi yetişmiş insan gücü ve sunum yöntemleri gelişme gösterirken sağlık hizmetlerinin kullanıcılarının ihtiyaç ve beklentileri de farklılaşmaktadır. Sağlık hizmetleri sunumunda değişen talep ve müşteri/hasta beklentileri ulusal sınırları aşmıştır.

Uluslararası sağlık hizmetleri talebinin gelişmesi sağlık turizmi kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Geçtiğimiz yüzyılda genellikle az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik düzeyi yüksek bireyler çoğunlukla kendi ülkelerinde bulunmayan veya daha kaliteli sağlık hizmetlerine erişebilmek için gelişmiş ülkelere sağlık hizmeti alma yoluna gitmekteyken, yirmi birinci yüzyılda artık gelişmiş ülkelere yaşayan bireyler daha ucuz ve kaliteli sağlık hizmeti alabilmek için gelişmekte olan ülkelere gitmeye başlamışlardır (Kaya ve diğ., 2013: 5).

Sağlık turizmi her geçen gün küreselleşmenin etkilerinin daha yoğun olarak hissedildiği bir ortamda yükselen bir trend olarak dikkat çekmektedir. Basitçe bireylerin sağlıklarını geliştirmek veya sağlıklı olma hallerini sürdürmek için diğer ülkelere seyahat etmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bu anlamda

hem sağlık hizmetleri almakta hem de tatil yaparak ziyaret ettikleri ülkelerin cazibe merkezlerini gezmektedirler. Esasen bireyler daha düşük maliyetler, yüksek kaliteli sağlık hizmetleri veya kendi ülkelerinde bulunmayan bir takım uygulamalar (Ayurveda, Yoga terapileri vb.) için başka ülkelere gitmektedirler. Sağlık turizmi içerisinde hem batı tarzı medikal turizmi hem de sağlıklı yaşam (wellness) turizmini barındırmaktadır ve günümüzde katma değeri yüksek bir ihraç sektörü olması nedeniyle birçok ülke sağlık turizmine odaklanmış durumdadır (Barca ve diğ., 2013: 65; Prasad ve Shimizu, 2018: 16).

Genel olarak sağlık turizmi, içerisinde doğal iyileştirici faktör ve terapiler ile beraber tıbbi tedavilerin yer aldığı, sağlık düzeyinin iyileştirilmesi veya korunmasını ve yaşam kalitesinin artırılmasını içeren, sağlık hizmetlerinin profesyonel ve kontrollü olarak kullanıldığı, turizmin spesifik bir branşı olarak ifade edilmektedir (Prasad ve Shimizu, 2018: 14). Sağlık turizmi kavramı ile ilgili olarak literatürde çok sayıda tanım yer almaktadır. Her bir tanım sağlık turizmi kavramına farklı perspektiflerden yaklaşırsa da, bu tanımların ortak özelliği seyahatin amacı ve süresi gibi bir takım unsurlar içermesidir. Dolayısıyla sağlık turizmi sağlığın korunması, geliştirilmesi ve tedavi edici sağlık hizmetlerine erişim sağlanması amacıyla bulunulan yerden başka bir yer gidilmesi ve gidilen yerde en az yirmi dört saat kalınması şeklinde tanımlanabilir (Kaya ve diğ., 2013: 5). Bu bağlamda sağlık turizminin aynı ülke içerisinde sağlık hizmeti almak için yapılan seyahatleri de kapsadığı ifade edilmektedir. Zira bireyler aynı ülke içerisinde de olsa başka bir şehre sağlık hizmeti almak amacıyla gitmekte, burada konaklama, ulaşım, tedavi masrafları gibi harcamalar yapmak zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla sağlık turizmi kavramının ulusal sağlık turizmi ve uluslararası sağlık turizmi olarak iki ana çerçeveyi kapsadığı görülmektedir (Eriş, 2019: 1279). Bu noktada bu çalışmada sağlık turizmi kapsamında uluslararası sağlık turizmi değerlendirilmektedir. Uluslararası sağlık turizmi kapsamında seyahat eden bireyler ise uluslararası hasta olarak tanımlanabilmektedir. Her ne kadar aynı kavram sınır ötesi hasta veya turist sağlığı kapsamında hizmet alan hasta olarak ifade edilse de, sağlık turizmi kapsamında hizmet alan bireyler aşağıdaki kategorilerde değerlendirme kapsamına alınmaktadır (Kaya ve diğ., 2013: 11);

- Medikal turizm
- Turistin sağlığı
- İkili anlaşmalar kapsamında hizmet alanlar
- SGK ile yapılan anlaşmalar kapsamında hizmet alanlar.

Bu noktada turist sağlığı kapsamına giren konular esas amacı sağlık hizmeti almak olmayan bireylerin başka bir ülkede turizm kapsamında seyahatte iken sağlık hizmeti almak durumunda kalmasını içermekteyken diğer durumlarda bireylerin başka bir ülkeye gidişlerindeki temel amaçları sağlık hizmeti almak olmaktadır.

Günümüzde sağlık turizmine yönelik dikkat çekici bir talep artışı olduğu görülmektedir. Bununla beraber dünya turizm sektöründe yaşanan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda sağlık turizmine olan talep artışının süreceği tahmin edilmektedir (Prasad ve Shimizu, 2018: 14). Günümüzde sağlık turizmine yönelik olarak, gelişmiş ülkelerin sağlık sistemlerindeki krizden, sağlık hizmetlerindeki oldukça yüksek fiyatlardan, uzun bekleme sürelerinden ve yaşanan nüfustan kaynaklanan dikkat çekici bir talep artışı yaşanmaktadır. Sağlık turizmi talebinde yaşanan artışların ve sektörde yaşanan büyümenin çeşitli sebepleri vardır. Son yıllarda özellikle zengin ülkelerdeki yüksek sağlık giderleri, uzun bekleme süreleri, uçakla seyahatin ucuzlaması, sağlık hizmeti alırken aynı zamanda tatil yapma isteği ve avantajlı döviz kurları ile ikinci dünya savaşı sonrası neslin (baby-boomer) artık yaşlanmaya başlaması öncelikli sebepler arasında yer almaktadır (Connell, 2006: 1094; Buzcu ve Birdir, 2019: 311-312; Acar ve Turan, 2016: 19). Öte yandan gelişmiş ülkelerdeki yoğun ve stresli iş yaşamı bu

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 6 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2020 ISSN -2149-6161

ülkelerdeki hastaları alternatif sağlık merkezleri arayışına yöneltmiştir (Prasad ve Shimizu, 2018: 14). Sağlık sektöründe yaşanan büyümenin bir takım kolaylaştırıcı faktörleri mevcuttur. Bunların başında internet kullanımının artış göstermesi ve esasında sağlık alanında uzman olmayan ancak uluslararası hastalar ile hastaneler arasında aracılık rolü üstlenen yeni şirketlerin ortaya çıkması gelmektedir. Öte yandan büyümenin diğer sebeplerinden biri de bazı ülkelerin sağlık sistemlerinde yaşanan gelişmeler ve bu sağlık sistemlerine yeni teknolojilerin adapte edilmesidir. Ayrıca kozmetik/estetik cerrahiye, özellikle rinoplasti, yağ aldırma, göz cerrahisi ile meme büyütme veya küçültme ve daha basit olarak dövme sildirme gibi uygulamalara olan talebin artış göstermesi de sağlık turizmine olan talebin artmasına sebep olmuştur (Connell, 2006: 1094; Barca ve diğ., 2013: 67).

Sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyan ve sağlık turizmi kapsamında hizmet alma niyetinde olan bireyler genellikle kaliteli sağlık kurumları ve sağlık çalışanlarının olduğu, fiyat avantajıyla ön plana çıkan ülkelere yönelmektedirler. Bu anlamda en çok sağlık turisti gönderen ülkelerin bu kişileri dışarı gönderme sebepleri temel olarak sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve personel azlığı, yüksek ücretler ve bekleme süreleri ve bakım maliyetlerinin yüksek olması olarak öne çıkmaktadır (Barca ve diğ., 2013: 68-70).

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de turizm konusunda ağırlıklı oran klasik tatil turizmine aittir. Ülkemize gelen yabancıların yarısı kadarı dinlenme, gezme ve görme maksadı ile gelen kişilerden oluşmaktadır. Bu durum ise turizmin belirli bir pazar alanına aşırı bağımlılık yaratmakta ve dış etkenlerden etkilenme konusunda kırılganlıklara sebep olmaktadır (İçöz, 2009: 2258). Örneğin Rusya ile yaşanan siyasi gerilim klasik tatil turizminde büyük bir orana sahip Rus turistlerin ülkemizi tercih etmemesine sebep olmuş ve bu alanda büyük zarara uğranılmıştır. Dolayısıyla ülkemiz açısından turizmin farklı alanlarına yönelmek ve bu alanları geliştirmek büyük bir önem arz etmektedir. Burada dikkat çekici diğer bir nokta da kitle turizmi ile gelen turistlerin ortalama harcama düzeylerinin düşük olmasıdır. Öte yandan sağlık turizmi gibi özelleştirilmiş bir takım alanlarda, gelen yabancıların yaptıkları ortalama harcama düzeyi klasik turizm için gelenlerden çok daha yüksek olmaktadır (İçöz, 2009: 2258).

Sağlık turizmine olan talebi artıran nedenler ve kolaylaştırıcı faktörler göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin sağlık turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. İyi yetişmiş sağlık personelleri, uluslararası akreditasyona sahip yüksek donanımlı sağlık kurumları, sağlık hizmetlerinin hem kaliteli hem de çoğu ülkeye göre daha ucuz olması gibi sebepler ülkemiz açısından sağlık turizmini ön plana taşımaktadır. Bu nedenle artık Türkiye açısından deniz, kum, güneş üçlüsüne ek olarak sağlık turizmi sektörü de büyük gelir yaratan sektörlerin içerisinde yer almaktadır. Bununla beraber ülkemizin coğrafi olarak üç kıtaya yakınlığı ve ulaşım imkânlarının gelişmiş olması, tedavi seçeneklerinin yanı sıra hem yaz hem de kış tatili için çok sayıda seçeneğe sahip olması gibi özellikleri dikkat çekmektedir (Buzcu ve Birdir, 2019: 312; Uysal Şahin ve Şahin, 2018: 288; Barca ve diğ., 2013: 71).

Türkiye sahip olduğu özellikleri nedeniyle sağlık turizmi açısından hızlı bir gelişme göstermektedir. Sağlık turizminden elde edilen gelir ve ülkemizi tercih eden turistlerin yıldan yıla artış göstermesi bu duruma kanıt niteliğindedir. Özellikle özel sektörde gerçekleştirilen çabalar sayesinde bu rakamların artması beklenmektedir (Buzcu ve Birdir, 2019: 312). Öte yandan yapılan büyük miktarda yatırıma ve sahip olunan yüksek potansiyele rağmen etkin bir pazarlama sisteminin oluşturulamaması, özel ve kamu sektörü arasında koordinasyonun zayıf olması, dil problemleri gibi nedenlerden dolayı mevcut talep potansiyelin altında kalmaktadır (Buzcu ve Birdir, 2019: 312; İçöz, 2009: 2271). Dolayısıyla ülkemiz açısından büyük bir önem arz eden ve büyük bir gelir kaynağı yaratabilecek olan sağlık

turizmi ile ilgili çabaların sürdürülmesi ve olumsuzlukların giderilerek potansiyelin tamamının kullanılması yönünde çalışmaların sağlanması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir.

Sağlık turizmi ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmeden önce bir mevcut durum analizi ile beraber çevre analizinin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Böylece mevcut durumda sağlık turizmi açısından sahip olunan özellikler, yaşanan problemler ile muhtemel fırsat ve tehditlerin değerlendirilmesi mümkün olmaktadır. Bu noktada güçlü ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditlerin değerlendirildiği ve esasen bir iç ve dış çevre analizi olan GZFT (SWOT) analizi yöntemi yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı sağlık turizmi konusunda ilk 10 destinasyon il içerisinde yer alan Adana'nın (Kaya ve diğ., 2013: 23) sağlık turizmi açısından SWOT analizi ile incelenmesidir. Araştırma kapsamında herkese açık ikincil veriler kullanıldığı için etik kurul onayı gerekmemektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın problem cümlesi “Adana ilinin sağlık turizmi açısından güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri nelerdir?” cümlesidir. Buradan hareketle öncelikle Adana iline ilişkin genel bilgilere yer verilmiş, ardından Adana ili sağlık alt yapısı ve bir takım göstergeler irdelenmiştir. Adana'nın sağlık alt yapısının ve bazı sağlık göstergelerinin irdelenmesinde ikincil verilerden faydalanılmıştır.

Araştırmada hem literatürde yer alan hem de ikincil verilerden yola çıkılarak ortaya çıkarılan güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler değerlendirilmiştir. Eriş (2019) tarafından da ifade edildiği üzere, ülkemizin sağlık turizmi alanında sahip olduğu pozisyonu kuvvetlendirmesi ve daha güçlü bir konuma gelebilmesi için her ilin sağlık turizmindeki güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerinin bilinmesinin önem arz ettiği görüşmekte, bu amaçla hem iller bazında hem de ülke geneli için sağlık turizmi alanına yönelik SWOT analizlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Eriş, 2019). Bu araştırmada Adana ili sağlık turizmi açısından ele alınmış ve SWOT analizi ile değerlendirilmiştir.

Literatürde yer alan Adana ili özelinde gerçekleştirilen diğer bir çalışmada sağlık turizm potansiyeli değerlendirilmiş olup bu çalışmada ilin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerine odaklanılmamıştır (Dökme ve diğ., 2017). Bu bağlamda bu çalışma kapsamı ve yöntemi açısından özgün bir araştırma olma özelliği göstermektedir. Eriş (2019), Şanlıurfa ili özelinde gerçekleştirdiği çalışmada benzer şekilde yöntem olarak SWOT analizini kullanmıştır. Bir başka çalışmada ise Erzincan ilinin SWOT analizi ile değerlendirildiği görülmektedir (Bozça ve diğ., 2017). Bu araştırmada da yöntem olarak SWOT analizi kullanılmıştır. SWOT analizinin gerçekleştirilebilmesi için literatür taraması yoluyla elde edilen bilgiler ile ikincil veriler bir arada kullanılmış, buradan hareketle Adana ilinin sağlık turizmi açısından güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri ortaya konulmuştur.

SWOT analizi karmaşık stratejik durumlarda karar verme sürecini desteklemek amacıyla bilgilerin düzenli ve açık bir şekilde ortaya konması şeklinde gerçekleştirilen bir analizdir. Bu yöntemde stratejik durumlar içerisinde güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditlerin değerlendirilmesi; güçlü yönlerin artırılması, zayıf yönlerin ortadan kaldırılmaya çalışılması, tehditlerin önlenmesi ve fırsatların güçlü yönlerle dönüştürülmesi amaçlanmaktadır (Dyson, 2004).

SWOT analizi bir stratejik duruma ilişkin güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi ve fırsat ve tehditlerin tanımlanmasında kullanılan stratejik bir yaklaşımdır. Bu bağlamda iç ve dış çevre analizlerini içermektedir. SWOT analizi iki temel fayda sağlamaktadır. Öncelikle SWOT güçlü ve zayıf yönleri içeren bir “mevcut durum” analizidir. Burada stratejik duruma ilişkin mevcut durum ortaya konulur. Bununla beraber gelecekte durumun nasıl olabileceğinin irdelendiği bir “gelecek durum” analizi

olarak da ön plana çıkmaktadır. Öte yandan bu yöntemin faktörlerin kantitatif hale getirilerek karar verme sürecinde kullanılmasında yaşanan zorluklar gibi kısıtlılıkları da mevcuttur (Büyüközkan ve diğ., 2020). Bu çalışmada sağlık turizmi açısından ilk on il içerisinde yer alan ve rekabetçi gücünün bulunduğu düşünülen Adana ilinin sağlık turizmi açısından hem mevcut durum hem de gelecek analizinin, iç ve dış faktörleri bir arada toplayarak değerlendirilmesinin olanaklı kılınması açısından SWOT analizi tercih edilmiştir.

ADANA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Adana konum itibarı ile Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz Bölgesi içerisinde yer alan bir ildir. Doğusunda Osmaniye, Kahramanmaraş, Gaziantep; batısında Mersin, Kuzeybatısında Niğde ve Güneydoğusunda Hatay illeri yer almaktadır. Adana'nın güney sınırı ise Akdeniz'dir. Kent merkezi 5, il geneli 15 ilçeden oluşmaktadır ve Türkiye'nin en büyük beşinci ilidir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2019). 2018 yılı verileri incelendiğinde Adana'nın toplam nüfusu 2 milyon 220 bin 125 kişidir. Bunların 1 milyon 106 bin 811'i erkek, 1 milyon 113 bin 314'ü kadındır. 0-14 yaş arası nüfusu 561 bin 238, 15-65 yaş arası nüfusu 1 milyon 484 bin'dir. 65 yaş üzeri ise 174 bin 887'dir. Dolayısıyla toplam bağımlı nüfus oranı %49,6'dır. Bağımlı nüfusun büyük bir kısmını (%37,82) genç bağımlı nüfus oluşturmaktadır (TUİK veri tabanı, 2019).

Adana sanayisi 1950'li yıllarda tarıma dayalı tekstil ve bitkisel yağ sektörleri olmak üzere tarıma dayalı sanayinin iki ana konusunda gelişmiştir. 1970lerden itibaren ise KOBİ sayısının artmasıyla beraber sektörlerin de çeşitlendiği görülmektedir. Dışa açık büyüme politikalarının benimsendiği 1980lerde ise bir duraklama dönemine girilmiş ve ardından ikinci sanayi hamlesi olarak ifade edilen 1996 yılı sonrasında organize sanayi bölgesi altyapısı tamamlanmıştır. Böylece hemen tüm sektörlerde üretime geçildiği görülmektedir. Adana ilinin yatırım ikliminin müsaitliği, tarıma dayalı sanayi ve gıda sektörü ile ilgili diğer yatırımlar için hammadde kaynaklarına yakınlığı ilin ekonomisi açısından önem arz etmektedir. Öte yandan hem yatırım hem ihracat için uygun altyapıya sahip olunması da dikkat çekmektedir. Adana ülke ekonomisine katkı açısından değerlendirildiğinde altıncı sırada yer almakta, ayrıca 2003 yılı verilerine göre sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından ilk onda yer almaktadır (Adaso, 2010: 9).

Adana ili tarıma oldukça elverişli topraklara sahiptir. Bölgede çok sayıda tarım ürünü üretilmektedir. Öte yandan maden açısından da zengin olan Adana ili'nde krom, demir, manganez, kurşun ve çinko yatakları bulunmaktadır (Adaso, 2014: 6).

İmalat sanayi açısından gıda ürünleri ve içecek imalatı %21 ile en yüksek paya sahiptir. Gıda ve içecek imalatının ardından %9 ile tekstil ürünleri, %8 ile makine ve teçhizat imalatı, metal ürünleri imalatı ve kimyasal madde ve ürünlerin imalatı gelmektedir (Adaso, 2014: 6).

Adana'da 1924 yılında kurulan, hem Adana'nın hem de bütün Çukurova'nın tarihi eserlerinin sergilendiği bir müze yer almaktadır. Kuruluş tarihi itibarı ile Türkiye'nin ilk on müzesinden biri olma özelliği göstermektedir. Toplamda 17 bin 071 adet arkeolojik eser ve 26 bin 547 adet sikke bulunmakta, aynı zamanda eski dönemlere ait heykel, lahit, küp, mancınık güllerleri, yazıt ve sunaklar yer almaktadır (Adana Valiliği, 2019). Öte yandan Adana Yumurtalık ve Karataş sahillerinin sahip olduğu doğal güzellikler, Toros Dağları'nda yer alan yaylalar, şifalı sular, bitki ve hayvan çeşitliliği ile ön plana çıkmakta, şehre büyük bir turizm potansiyeli kazandırmaktadır. Antik kent ve kiliselerin yer

aldığı şehir inanç turizmi açısından da dikkat çekmektedir (Gürson ve Sönmez, 2015:18'den akt. Dökme ve diğ., 2017: 310).

Bölgenin en büyük şehirlerinden ve iş merkezlerinden biri olması, gelişmiş bir üniversiteye ve gelenekselleşmiş sosyal etkinliklere sahip olması nedeniyle de kongre turizminde iddialı bir konumdadır (Gürson ve Sönmez, 2015:18'den akt. Dökme ve diğ., 2017: 310). Ceyhan'da Hieropolis-Kastabala antik kenti ve Artemis Perasia Tapınağı, Saimbeyli'deki Kale Kilise, Tufanbeyli'de Şar ören yerindeki Antik Kilise ve kent kalıntıları, Aladağ'daki Akören Kiliseleri inanç turizmi açısından şehir için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır (Gürson ve Sönmez, 2015:18'den akt. Dökme ve diğ., 2017: 310).

Adana ili ulaşım açısından da geniş olanaklara sahiptir. İlde hem otoyollar hem de demir yolları yer alırken, sivil ulaşımına 1937 yılında açılan ve 1956 yılından itibaren de uluslararası seferlere açık olan bir de havaalanı mevcuttur (DHMİ, 2019).

ADANA SAĞLIK ALTYAPISI VE SAĞLIK TURİZMİ GÖSTERGELERİ

Türkiye'nin en büyük ve sağlık alanında da önde gelen şehirlerinden biri olan Adana'nın bazı sağlık göstergeleri tablo 1'de, sağlık alt yapısına ilişkin bazı verileri ise tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Türkiye Geneli ve Adana İline Ait Bazı Sağlık Göstergeleri

	Yatak sayısı (10 bin kişiye)	Yoğun Bakım Yatak Sayısı (10 bin)	Aile hekimliği birimine düşen nüfus	112 İstasyonu başına düşen nüfus	Ambulans başına düşen nüfus	Hekime başvuru oranı	Diş hekimine başvuru oranı	Yatak doluluk oranı	Ortalama kalış günü	Yatak devir hızı	Yatak devir aralığı	Kaba ölüm hızı
Adana	32,5	5,9	3.198	41.046	25.773	10,1	0,50	71,2	4,3	60,4	1,7	17,7
Türkiye	27,9	4,5	3.207	30.867	16.418	8,9	0,61	68,1	4,1	60,7	1,9	19,5

Kaynak: Bora Başara ve diğ., (2018)

Tablo 2: Adana Sağlık Altyapısı

	Hastane sayısı	Toplam hastane yatağı	Nitelikli yatak sayısı	Yoğun bakım yatak sayısı	Aile hekimliği birimi	112 İstasyonu	112 Ambulans sayısı
Adana	31	7.201	3.426	1.312	693	54	86

Kaynak: Bora Başara ve diğ., (2018)

2017 yılı verilerine göre Adana’da 31 hastane yer almaktadır. Toplam hastane yatağı sayısı 7 bin 201 ve 10 bin kişiye düşen hastane yatağı sayısı ise 32,5’tir. Nitelikli yatak sayısı 3 bin 426, yoğun bakım yatak sayısı ise 1.312’dir. 10 bin kişiye 5,9 yoğun bakım yatağı düşmektedir. 693 aile hekimliği birimi mevcuttur ve aile hekimliği birimi başına düşen nüfus 3 bin 198’dir. 54 adet 112 İstasyonu mevcuttur ve her bir 112 İstasyonuna 41 bin 046 kişi düşmektedir. 112 ambulans sayısı 86’dır ve ambulans başına 25 bin 773 kişi düşmektedir. Hekime başvurular incelendiğinde birinci, ikinci ve üçüncü basamak hekime başvuru oranı 10,1’dir. Diş hekimine başvuru oranı ise 0,50’dir. Yatak doluluk oranı %71,2, ortalama kalış günü 4,3, yatak devir hızı 60,4, yatak devir aralığı 1,7 ve kaba ölüm hızı 17,7’dir. Türkiye genelinde ise 10 bin kişiye düşen yatak sayısı 27,9, nitelikli yatak oranı 67,2, 10 bin kişiye düşen yoğun bakım yatağı sayısı ise 4,5’tir. Aile hekimliği birimine düşen nüfus 3 bin 207, 112 istasyonu başına düşen nüfus 30 bin 867 ve 112 ambulans başına düşen nüfus 16 bin 418’dir. Kişi başı hekime başvuru 8,9, diş hekimin başvuru ise 0,61’dir. Yatak doluluk oranı 68,1, ortalama kalış günü 4,1, yatak devir hızı 60,7, yatak devir aralığı 1,9, kaba ölüm hızı 19,5’tir (Bora Başara ve diğ., 2018). Görüldüğü gibi Adana ili birçok sağlık göstergesi açısından Türkiye ortalamasına göre daha iyi bir durumdayken, bazı sağlık göstergeleri açısından ortalamanın gerisinde kalmaktadır.

Son dönemde hizmete açılan çok sayıda şehir hastanesi bulunmaktadır. Bu hastanelerden biri olan Adana Şehir Hastanesi ise 1.550 yatak kapasitesi ile aktif olarak hizmet vermektedir (Sağlık Bakanlığı, 2018a: 19). Kamu hastanelerindeki özellikli sağlık hizmetleri incelendiğinde Adana Şehir Hastanesi’nde erişkin KVC merkezi, yanık merkezi, replantasyon uygulamaları, genetik hastalıkları merkezi, böbrek nakli merkezi, göz bankası, onkoloji tanı ve tedavi merkezi, LINAC cihazı, Gamma Kamera cihazı, PET-CT cihazı, hiperbarik oksijen tedavisi merkezi, robotik cerrahi ve robotik yürüme merkezi, prematüre retinopatisi tanı ve tedavi merkezi, çocuk izleme merkezi bulunduğu görülmektedir. Adana Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi perinatal merkez hastanelerden biridir. Adana Dr. Ekrem Tok Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi AMATEM merkez hastanelerindedir. Seyhan, Karaisalı ve Kozan Devlet Hastaneleri palyatif bakım veren 34 yatağa sahiptir (Sağlık Bakanlığı, 2018b). Adana Kozan Devlet Hastanesi ise 2018 yılında anne dostu hastane unvanı almıştır (Sağlık Bakanlığı, 2018c: 86). 41 ilde açılan 58 Ayakta Tedavi Merkezinden biri Adana’da yer almaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2018c: 89-90). Öte yandan hizmete hazır olan 17 adet ambulans helikopterden biri Adana ilinde konuşlanmış vaziyettedir (Sağlık Bakanlığı, 2018c: 130).

Adana Şehir Hastanesi’nin yanı sıra Çukurova Üniversitesi Balcalı Yerleşkesi’nde yer alan Tıp Fakültesi Hastanesi yüksek yatak sayısı ve poliklinik kapasitesiyle hem ülkemizin hem de Ortadoğu’nun en büyük sağlık işletmelerinden biri olma özelliği göstermekle beraber; içinde bulunduğu bölge, hinterlandı ve Güney ve Doğu Anadolu bölgesinden yaklaşık yirmi milyonluk bir nüfusa potansiyel olarak hizmet sunabilecek bir sağlık kurumudur (ASTD, 2013)

Türkiye genelinde sağlık hizmeti alan uluslararası hasta sayısı 2008 yılında 74 bin 093 iken, 2012 yılında bu rakam 261 bin 999’a yükselmiştir. Bu yükselişte kamu hastanelerine başvuruda yaşanan artışın payı olsa da özel hastanelere başvuru sayısının yaklaşık iki kat artmış olması dikkat çekicidir (Kaya ve diğ., 2013: 15). Bu durum özel sağlık kuruluşlarının kamu sağlık kuruluşlarına göre sağlık turizmi alanındaki potansiyeli daha iyi kullandığını göstermektedir. 2012 yılında uluslararası hastaların Türkiye’de toplam 899 hastaneden hizmet aldığı belirtilmektedir. Bu hastanelerin 499 tanesi özel, 308 tanesi devlet hastanesi iken, 66 tanesi eğitim ve araştırma hastanesi, 21 tanesi devlet üniversitesi hastanesi 5 tanesi ise vakıf üniversitesi hastanesi olarak ön plana çıkmaktadır (Kaya ve diğ., 2013: 16). Özel hastanelerin ağırlığı bu rakamlarda da net bir şekilde görülebilmektedir. Ülkemizde 2012 yılında sağlık hizmetleri alan uluslararası hastaların büyük bir çoğunluğu medikal

turizm kapsamında hizmet almış, bunu turistin sağlığı kapsamında hizmet alanlar izlemiştir (Kaya ve diğ., 2013: 16).

Uluslararası hastaların sağlık hizmetleri aldıkları ilk 10 il sıralamasında ilk sırayı Antalya tutmaktadır (Kaya ve diğ., 2013: 22). Genel turizm kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda Antalya ilinin ilk sırada olması beklenen bir durumdur. Adana ili ise 2011 yılında 7. Sırada iken 2012 yılında 9.sırada yer almaktadır. İlk onda yer alan iller incelendiğine bu illerde sağlık hizmetleri alt yapısının güçlü olduğu, özel sektörün de nitelik ve nicelik açısından öne çıktığı ifade edilebilir. Adana ili bunlara ek olarak Ortadoğu ülkelerine coğrafi olarak yakın olmasından dolayı ön plana çıkmaktadır (Kaya ve diğ., 2013: 23). Adana ili hem göz hastalıkları alanında hem de ortopedi ve travmatoloji alanında tercih edilen iller arasında 6.sırada yer almaktadır (Kaya ve diğ., 2013: 26-27).

Ülkemizde sağlık hizmeti alan uluslararası hastaların en çok başvurdukları branşlar incelendiğinde ilk üç sırada göz hastalıkları, ortopedi ve travmatoloji ve iç hastalıkları branşlarının yer aldığı görülmektedir (Kaya ve diğ., 2013: 26).

BULGULAR

Güçlü Yönler

- 1.550 yatak kapasiteli Adana Şehir Hastanesi hem teşhis-tedavi hem de eğitim-araştırma boyutlarında aktif olarak faaliyet göstermektedir.
- Adana Şehir Hastanesi'nde birçok özellikli sağlık hizmeti verilmektedir.
- Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi ve Başkent Üniversitesi Adana Uygulama ve Araştırma Merkezi aktif olarak faaliyettedir.
- Adana Şehir Hastanesi ve Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi hem bölgenin hem de Ortadoğu'nun en büyük ve kapsamlı hizmet sunan sağlık tesisleri arasında yer almaktadır.
- Hastanelerin teknolojik alt yapısı, gelişmiş ülkeler ile rekabet edebilecek düzeydedir.
- Adana ili toplam yatak sayısı ve yoğun bakım yatak sayısı açısından Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır.
- Adana'da hem kamu hem de vakıf tıp fakültesi hastaneleri mevcuttur. Bu hastanelerde iyi yetişmiş sağlık iş gücü görev yapmakta, aynı zamanda nitelikli sağlık çalışanları yetiştirilmektedir.
- Adana ili göz hastalıkları ve ortopedi ve travmatoloji alanında en çok uluslararası hasta başvurusu alan altıncı ildir.
- Adana genel turizm açısından da önemli bir destinasyondur. Çeşitli etkinlikler ve festivallere ev sahipliği yapmaktadır.
- Türkiye'de JCI akreditasyonuna sahip 7 ilden biridir.
- Türkiye açısından genel bir avantaj olan gelişmiş ülkelere göre daha ucuz sağlık hizmeti sunulması Adana ili açısından da önemli bir avantajdır.
- Çok sayıda sigorta şirketi aktif olarak faaliyet göstermektedir.
- Tanınmış güçlü grup hastaneler Adana ilinde de faaliyet göstermektedir.

Zayıf Yönler

- 112 istasyonu ve ambulans başına düşen nüfus Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu alan özellikle turistin sağlığı konusunda bir takım olumsuzlukları beraberinde getirebilir.
- Adana ili, genel turizm potansiyelinin yüksek olmasına rağmen özellikle yaz turizmi kapsamında birçok ilden geride kalmaktadır.

Fırsatlar

- Adana ili bulunduğu bölge ve çevresi değerlendirildiğinde 20 milyonluk bir nüfusa hitap etmektedir.
- Coğrafi konum olarak hem ulusal hem de uluslararası sağlık turizmi açısından uygun bir ildir. Özellikle Ortadoğu bölgesine yakınlığı önemli bir fırsattır.
- Göz hastalıkları ve ortopedi ve travmatoloji alanında en çok başvuru alan altıncı il olması güçlü bir yan olarak görünmekte, bu iki alanın Türkiye geneli sağlık turizmi alanında en çok rağbet gören branşlar olması ise Adana açısından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir.
- Adana ve çevresi hem tarihi yapısı hem de kültürel özellikleri nedeniyle ön plana çıkmaktadır. Özellikle inanç turizmi açısından hem ilin kendisi önem arz etmekte, hem de inanç turizmi anlamında önde gelen yerlerden olan Tarsus ve Antakya'ya çok yakın bir konumdadır.
- Niğde, Osmaniye ve Nevşehir kaplıcaları ile dünyanın birçok ülkesinden turist alan Kapadokya bölgesine yakın konumdadır.
- Uluslararası seferlere açık olan bir havaalanı bulunmaktadır. Dünyanın birçok ülkesi ile vizesiz seyahat olanağının olması ve inşaatı devam eden Çukurova Bölgesel Havalimanı ile daha yüksek bir potansiyele hitap etmesi beklenmektedir.
- Türkiye geneli açısından sağlık turizminin önemini anlaşılmaması ve bu yönde politikaların geliştirilmesi ilk on destinasyon arasında yer alan Adana açısından önemli bir fırsattır.
- Uluslararası hastaların sahip olduğu kur değişim oranlarındaki avantajları nedeniyle Türkiye'yi daha çok tercih etmeleri ilk on destinasyonda yer alan Adana ili açısından da daha yüksek bir talep yaratabilecektir.
- Dünya genelinde artan yaşlı nüfusunun yaratması beklenen medikal turizm ve yaşlı turizmi talep artışları Adana ili açısından da bir talep artışına sebep olabilecektir.
- Aracı firmalar özellikle Arap coğrafyası ile yoğun olarak çalışmaktadır ve Adana ili bu coğrafyalara yakın bir konumdadır.

Tehditler

- Sağlık turizmi alanında Antalya, İstanbul, Ankara gibi illerle rekabet edilmektedir ve bu illerde güçlü sağlık kurumları yer almaktadır.
- Adana ili özelinde yurt içi ve yurt dışında tanıtım faaliyetleri yetersiz kalmaktadır.
- Suriye'de yaşanan problemlerden dolayı birçok sınır kapısı kapalı durumdadır.
- Ortadoğu'daki huzursuzluklardan korunmak maksadıyla Türkiye'ye gelen bireylerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum hem sağlık altyapısının daha yüksek oranda kullanılmasına hem de kaynakların bu alana aktarılmasına sebep olabilmektedir.
- Adana'ya yakın konumda olan Gaziantep ve Mersin illerinde tıp fakültesi hastaneleri bulunmaktadır. Aynı zamanda bu iki ilde çok sayıda özel hastane faaliyet göstermekte ve yüksek yatak kapasitesine sahip Mersin Şehir Hastanesi aktif olarak faaliyet göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyanın gelişen teknoloji ile beraber “küresel köy” şeklini almaya başladığını ifade eden McLuhan (1962)'dan günümüze kadar geçen yarım asırdan fazla zamanda o dönemde ön görülemeyen teknolojiler dahi ortaya konmuş ve birçoğu günlük hayatta kullanılmaya başlanmıştır. Bu teknolojik gelişmeler birçok alana sirayet etmiş, bilgiye erişim ve seyahat imkânları ise son derece gelişkin bir noktaya gelmiştir. Ayrıca birçok sektörde de devrim niteliğinde gelişmeler yaşanmıştır.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 6 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2020 ISSN -2149-6161

Sağlık hizmeti alma amaçlı seyahatler, bir hastalık/tıbbi durum ile ilgili uluslararası konsültasyonlar, alternatif tedavi yöntemlerine erişim gibi uygulamalarla geçmişte de yoğun olarak karşılaşılmaktayken, günümüzün gelişkin teknolojisi, seyahat imkânları ve bu imkânların maliyetinin düşmesi gibi nedenlerle beraber geçmişteki şifa bulma/bilgi alma amaçlı iletişim ve ulaşım faaliyetleri günümüzde had safhaya ulaşmış durumdadır. Bireyler sağlık hizmetlerine erişim açısından kendi ülkeleri içerisinde bir yerden başka bir yere gidebildikleri gibi, uluslararası seyahatler de artış göstermiştir.

Sağlık hizmetlerine erişim açısından gerçekleştirilen seyahatler başlarda az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerdeki zengin kesimlerin kendi ülkelerinde olmayan veya gelişmiş ülkelerde daha kaliteli olarak sunulabilen hizmetler için bu ülkelere gitmesi şeklindeyken, günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerinin yüksek maliyeti gibi nedenlerle gelişmiş ülkelere gitmekte olan ülkelere doğru gerçekleştirilmektedir.

Türkiye sağlık turizmi kapsamında hizmet alan uluslararası hastaların tercih ettiği ülkeler arasında başı çeken ülkelere biridir. Özellikle son yıllarda ülkemizde sağlık hizmeti alan uluslararası hasta sayısı önemli oranda artmıştır. Ülkemizde sağlık hizmeti alan uluslararası hastalar öncelikle medikal turizm için ülkemize gelenler ve başka amaçlarla ülkemizde buldukları sırada sağlık hizmeti alan turistler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamdaki hizmetlerin yoğunlukla özel hastanelerden alındığı görülmektedir. Ülkemiz ayrıca ikili anlaşmalar ve SGK ile anlaşması olan ülkelere de uluslararası hasta kabul etmektedir.

Türkiye'nin sağlık turizmi alanında önde gelen ülkelere biri olduğu görülmekle beraber potansiyelini tam olarak gerçekleştirmediği ifade edilmektedir. Türkiye sahip olduğu tarihi ve turistik bölgeleri, kültürü, hem yaz hem de kış turizmine olanak veren coğrafi özellikleri, sahip olduğu nitelikli sağlık kurumları ve sağlık çalışanları ve diğer sağlık altyapısı özellikleri ile daha yüksek bir potansiyele sahiptir.

Adana ili Türkiye içerisinde sağlık turizmi amacıyla tercih edilen ilk on il arasında yer almaktadır. Adana sağlık göstergeleri ve sağlık alt yapısına ilişkin bazı göstergeler incelendiğinde, bu göstergeler açısından birçok alanda Türkiye ortalamasının üzerinde yer aldığı görülmektedir. Adana'da yer alan sağlık kurumları incelendiğinde, 1.550 yatak kapasiteli Şehir Hastanesi'nin aktif olarak faaliyet gösterdiği, bunula beraber bir devlet ve bir vakıf üniversitesi tıp fakültesi ile çok sayıda özel hastanenin faaliyette bulunduğu görülmektedir. Özel sağlık kurumlarından JCI akreditasyonuna sahip sağlık kurumlarının varlığı dikkat çekmektedir. Türkiye genelinde hastane programı (hospital program) JCI akreditasyonu almış hastane sayısı JCI web sitesi incelendiğinde 28 olarak görülmektedir. 7 hastane JCI akreditasyonundan gönüllü olarak çekilmiş, 2 hastanenin akreditasyon süresinin dolduğu ve 2 hastane hakkında bilgi yer almadığı görülmüştür. 4 hastanenin ise hastane programının değil sadece bir biriminin akredite olduğu tespit edilmiştir (JCI, 2019).

Adana ili içerisinde Acıbadem ve Medline hastaneleri 2010 yılından beri JCI akreditasyonuna sahipken Çukurova Üniversitesi Klinik Laboratuvarı 2006 yılından beri akreditedir. Dolayısıyla Türkiye genelinde hastane programı akredite olan 28 hastaneden 2 tanesi Adana ilinde yer almakta ve Adana JCI akreditasyonu olan hastanelere sahip 7 ilden biri olarak ön plana çıkmaktadır.

Adana ilinin sağlık turizmi potansiyelinin incelendiği bir çalışmada Adana ilinde sağlık alt yapısının gelişkin olduğu ve uluslararası akreditasyona sahip olan sağlık kurumlarının varlığına dikkat çekilmiş, ancak ilin tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğu, dolayısıyla potansiyelini tam olarak kullanamadığı ifade edilmiştir (Dökme ve diğ., 2017: 316).

Bu çalışmada Adana ili sağlık turizmi açısından SWOT analizi ile incelenmiştir. Yapılan analiz neticesinde Adana'nın sağlık turizmi açısından güçlü yönleri ile fırsatlarının zayıf yönleri ve tehditlere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla Adana açısından güçlü yönlerin korunması, zayıf yönlerin iyileştirilmesi, fırsatlardan mümkün olan en üst düzeyde faydalanılması ve olası tehditlerin bertaraf edilmesi önem arz etmektedir.

Adana'nın SWOT analizi neticesinde, ilin sağlık turizminde daha iyi bir konuma gelmesi ve sürdürülebilir bir rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi için bir takım öneriler getirilmiştir. Öneriler aşağıdaki gibidir;

- Adana'nın tarihi ve turistik değerleri ile coğrafi yapısı ve kültürel özelliklerinin getirdiği genel turizm potansiyeli artırılmalı ve sağlık turizmi ile entegrasyonu sağlanmalıdır.
- Adana'ya çok yakın konumda olan termal turizm olanaklarının sağlık turizmi ile bütünleştirilmesi sağlanmalıdır.
- Turistin sağlığı kapsamında daha iyi bir hizmet verilebilmesi için Türkiye ortalamasının altında kalan 112 istasyonu ve ambulans sayısının artırılması önerilir.
- JCI akreditasyonuna sahip hastanelerin bu akreditasyonu sürdürmeleri, akreditasyona sahip olmayan hastanelerin ise JCI tarafından akredite edilme noktasında teşvik edilmesi sağlanmalıdır. Aynı zamanda bakanlıkça gerçekleştirilen standardizasyon uygulamalarına uyum gösterilmesi gerekmektedir.
- Hastane yatak sayısının ve özellikle nitelikli yatakların sayısının artırılması önerilir.
- Yeni gelişen sağlık turizmi alanlarında görev alacak olan mevcut personele yönelik eğitim programlarının uygulanması önerilir.
- Sağlık turizmi alanında görev alacak personelin yabancı dil becerilerinin gelişkin olması gerekmektedir. Ayrıca bu personellerin yoğun olarak hasta gönderen ülkelerin kültürel özelliklerini bilmesi avantaj sağlayacaktır.
- Sağlık personeli yetiştiren kurumların eğitim kalitesinin yükseltilmesi, gelecekte de kaliteli sağlık hizmetleri sunulmasını olanaklı kılacak, Adana'nın kaliteli sağlık hizmetleri sunumunda tercih edilen iller arasındaki yerini sağlamlaştıracaktır.
- Anlaşılmalı kurum sayısının artırılması, bu kurumlar kapsamında sigortalı bireylerin sağlık hizmetleri almak için Adana'yı tercih etmesini sağlayabilecektir.
- Uluslararası hastalar ile hastaneler arasında iletişim sağlayan aracı kurumların Adana ilinde de yoğunluklu olarak faaliyet gösterebilmesi için karşılıklı protokoller yapılmalıdır.
- Adana'da sunulan sağlık hizmetleri içerisinde yer alan çok sayıda özellikli sağlık hizmetinin ve bu hizmetlerin Adana'da verilebildiğinin hem ulusal hem de uluslararası çapta tanıtım faaliyetleri kapsamına alınması önerilir.
- Hem ülkemizde hem de dünya genelinde yaşlı nüfusun hızla artması söz konusudur. Bu nedenle yaşlı turizmüne önem verilmeli, kronik ve dejeneratif hastalıklar konusunda küresel çapta rekabet edilebilir hale gelmelidir.
- Göz hastalıkları ile ortopedi ve travmatoloji alanında kurum başına düşen uluslararası hasta anlamında sürdürülebilir liderlik hedeflenmeli, ilk onda yer bulunamayan alanlara odaklanılarak en azından ilk onda yer alınması sağlanmalıdır.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 6 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2020 ISSN -2149-6161

KAYNAKÇA

Acar, N. ve Turan, A. (2016). Sağlık Çalışanlarının Sağlık Turizmi Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma: Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çalışanları Örneği. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17(1), 17-36.

Adana Valiliği. (2019). Şehrimiz. 20.11.2019 tarihinde <http://www.adana.gov.tr/sehrimiz> adresinden alınmıştır.

Adaso. (2010). Adana Sanayi Odası Stratejik Planı (2014-2017), Doküman No: KY/PL/04.

Adaso. (2014). Adana Sanayi Odası Stratejik Planı (2010-2012).

Arslan, İ., Eren, M.V. ve Kaynak, S. (2016). Sağlık ile Kalkınma Arasındaki İlişkinin Asimetrik Nedensellik Analizi. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 31(2), 287-310.

ASTD. (2013). Adana Destinasyonu Irak Sağlık Turizmi Pazar Araştırması Raporu, Adana Sağlık Turizmi Derneği.

Barca, M., Akdeve, E. ve Balay, İ. G. (2013). Türkiye Sağlık Turizm Sektörünün Analizi ve Strateji Önerileri, İşletme Araştırmaları Dergisi, 5(3), 64-92.

Bora Başara, B., Soyutun Çağlar, İ., Aygün, A., Özdemir, T.A. ve diğ.(2018). Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2017, Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Ankara, 2018.

Bozça, R., Kırış, F.Ç. ve Kırış R. (2017). Sağlık Turizmi SWOT Analizi: Erzincan. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(3), 157-163.

Buzcu, Z. ve Birdir, K. (2019). Türkiye'de Medikal Turizm İncelemesi: Özel Hastanelerde Bir Çalışma. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 18(1), 311-327.

Büyüközkan, G., Mukul, E., Kongar, E. (2020). Health tourism strategy selection via SWOT analysis and integrated hesitant fuzzy linguistic AHP-MABAC approach. Socio-Economic Planning Sciences (in press), 100929.

Connell, J. (2006). Medical Tourism: Sea, Sun, Sand and... Surgery. Tourism Management, 27(6), 1093-1100.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, (2019). İlimizi tanıyalım. 14.11.2019 tarihinde <https://adana.csb.gov.tr/ilimizi-taniyalim-i-1222> adresinden alınmıştır.

Dökme, S., Parlayan, M.A. ve Yağar, F. (2017). Adana İlinin Medikal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(42), 298-320.

Dyson, R.G. (2004). Strategic development and SWOT analysis at the University of 724 Warwick. European Journal of Operational Research, 152(3), 631-640.

Eriş, H. (2019). Şanlıurfa Sağlık Turizmi SWOT Analizi. Electronic Journal of Social Sciences, 18(71), 1278-1298.

İçöz, O. (2009). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm Ve Türkiye'nin Olanakları. Journal of Yasar University, 4(14), 2257-2279.

ULUSLARARASI SAĞLIK YÖNETİMİ VE STRATEJİLERİ ARAŞTIRMA DERGİSİ

INTERNATIONAL JOURNAL OF HEALTH MANAGEMENT AND STRATEGIES RESEARCH

Cilt/Volume : 6 Sayı/Issue : 2 Yıl/Year : 2020 ISSN -2149-6161

Kaya, S., Yıldırım, H.H., Karsavuran, S. ve Özer, Ö (2013). Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu 2013, T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı, Ankara.

Liu, T. S. ve Miller, T. A. (2008). Economic Analysis of the Future Growth of Cosmetic Surgery Procedures, Plastic and Reconstructive Surgery, 121 (6), 404e-412e.

McLuhan, M. (1962). The Gutenberg Galaxy. Canada: University of Toronto Press.

Prasad, K. B. ve Shimizu, T. (2018). Potential of Health Tourism Development in Nepal: Literature Review and Future View. Journal on Tourism & Sustainability, 2(2), 14-29.

Sağlık Bakanlığı (2018a). Sağlık Göstergeleri, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü İstatistik, Analiz, Raporlama ve Stratejik Yönetim Dairesi Başkanlığı, https://khgmozellikli.saglik.gov.tr/svg/inc/saglik_gostergeleri.pdf, Erişim Tarihi, 01.12.2019.

Sağlık Bakanlığı (2018b). Kamu Hastaneleri İstatistik Raporu 2017, Sağlık Bakanlığı, Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü İstatistik, Analiz, Raporlama ve Stratejik Yönetim Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Sağlık Bakanlığı (2018c). Sağlık Bakanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu, 16.11.2019 tarihinde <https://sgb.saglik.gov.tr/dokumanlar/faaliyet-raporlari> adresinden alınmıştır.

Salsberg, E. ve Grover, A. (2006). Physician Workforce Shortages: Implications and Issues for Academic Health Centers and Policymakers. Academic Medicine, 81(9), 782-787.

TÜİK veri tabanı. (2019). Bölgesel İstatistikler, (20.11.2019) <https://biruni.tuik.gov.tr/bolgeselistatistik/degiskenlerUzerindenSorgula.do>.

Uyanık, Y. ve Yüksel, A. (2017). Türkiye’de Sağlık Harcamalarının Ekonomik Büyümeye Etkisi: Bir Meta-Sentez Çalışması. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(12), 42-51.

Uysal Şahin, Ö. ve Şahin, M. (2018). Türkiye’de Sağlık Turizminin Potansiyeli ve Geleceği: SWOT Analizi. Journal of Awareness, 3(5), 287-300.

DHMİ. (2019). Adana havalimanı. 03.11.2019 tarihinde <https://adana.dhmi.gov.tr/Sayfalar/icerik-detay.aspx?oid=1491> adresinden alınmıştır.

JCI. (2019). Search for JCI-Accredited Organizations. 05.12.2019 tarihinde <https://www.jointcommissioninternational.org/about-jci/jci-accredited-organizations/> adresinden alınmıştır.